

กฎหมายพาณิชย์ 2

รองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ

คำถาม

นายเฮงกับนางดับ เป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย มีบุตรด้วยกัน 1 คน ชื่อ นายชม นายเฮง เอาประกันชีวิตนางดับไว้กับบริษัทประกันชีวิตเป็นเงิน 1,000,000 บาท โดยมีได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ อีก 5 ปีต่อมา นายเฮง กับ นางดับได้ทะเลาะกันอย่างรุนแรง และได้หย่าขาดจากกันอีก 1 เดือน จากนั้น นางดับเสียชีวิตจึงกระโดดค้ำน้ำฆ่าตัวตายประชดชีวิต ดังนั้นบริษัทประกันภัยต้องรับผิดชอบจ่ายเงินตามสัญญาประกันชีวิตแก่ผู้ใดหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวตอบ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 863 บัญญัติว่า อันสัญญาประกันภัยนั้นถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้ส่วนเสียในเหตุที่ประกันภัยไว้ในวันไซ้ร้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

สามีภริยาย่อมมีส่วนได้ส่วนเสียในชีวิตของกันและกัน ที่จะทำสัญญาประกันชีวิตของอีกฝ่ายหนึ่งได้ เมื่อมีส่วนได้ส่วนเสียในการทำสัญญาประกันชีวิตแล้ว แม้อต่อมาจะได้หย่าขาดจากกัน สัญญาประกันชีวิตที่ทำไว้ก็ยังคงผูกพันอยู่ สามีหรือภริยาซึ่งยังมีชีวิตอยู่มีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากเงินประกันชีวิต

มาตรา 895 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อใดจะต้องใช้จำนวนเงินในเหตุมรณะของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ท่านว่าผู้รับประกันภัยจะต้องใช้เงินในการประกันภัยเกิดขึ้น เว้นแต่

(1) บุคคลผู้นั้นได้กระทำอัตวินิบาตด้วยใจสมัครภายในปีหนึ่ง นับแต่วันทำสัญญา

ตามอุทธรณ์ นายเฮง กับนางดับ เป็นสามีภริยากันโดยชอบกฎหมาย นายเฮงจึงมีส่วนได้ส่วนเสียในชีวิตของนางดับ จึงยอมเอาประกันชีวิตของนางดับที่ทำกับบริษัทประกันภัยไว้

แม้ต่อมาจะได้หย่าขาดจากกัน สัญญาประกันชีวิตก็ยังมีผลผูกพันอยู่ นางดับฆ่าตัวตายโดยเจตนา หลังจากทำสัญญาประกันชีวิตแล้วเป็นเวลาถึง 5 ปีเศษ จึงอยู่นอกเหนือจากข้อยกเว้นที่บริษัทประกันภัยจะปฏิเสธจ่ายค่าสินไหมทดแทนได้ บริษัทประกันภัยจึงต้องใช้เงินตามสัญญาประกันภัย 1,000,000 บาท แต่สัญญาประกันภัย ไม่ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ ดังนั้น นายเฮงและนายชม จึงเป็นทายาทมีสิทธิได้รับเงินจำนวนดังกล่าว

คำตอบในข้อนี้ นักศึกษาต้องยกหลักกฎหมาย 2 มาตรา คือ มาตรา 863 กับ มาตรา 895 คือเรื่องผู้มีส่วนได้เสียกับเรื่องผู้ประกันชีวิตกระทำอัตวิบาทด้วยใจสมัครภายในปีหนึ่ง นับแต่วันทำสัญญา แต่นักศึกษาส่วนใหญ่จะยกกฎหมายมาตรา 895 มาตราเดียว คือเรื่องผู้ประกันชีวิตกระทำอัตวิบาท โดยไม่ยกหลักกฎหมายมาตรา 863 และสำหรับประเด็นนี้นักศึกษาตอบได้ค่อนข้างมาก

ในเรื่องผู้มีส่วนได้เสียในการทำสัญญาประกันชีวิต ไม่ได้ยกหลักกฎหมาย แต่จะตอบแบบฟันธงว่านายเฮงเป็นผู้มีส่วนได้เสียจึงเอาประกันชีวิตภริยาคือนางดับได้ ทำให้ขาดคะแนนในหลักกฎหมายในส่วนนี้ไป นอกจากนี้ ยังสรุปผิดในประเด็นส่วนได้เสียที่ว่า เมื่อนายเฮงกับนางดับหย่าขาดจากกันแล้ว ส่วนได้เสียหมดไปสัญญาประกันชีวิตที่ทำไว้ในขณะมีส่วนได้เสีย ไม่ผูกพันนายเฮง นายเฮงจึงไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์จากเงินประกันชีวิต เงินประกันชีวิตจึงให้กับนายชม ซึ่งเป็นบุตรของนางดับแต่ผู้เดียว ซึ่งในประเด็นนี้แม้ผู้เอาประกันชีวิตคือนายเฮงจะหย่าขาดจากนางดับแล้วก็ตาม แต่สัญญาประกันชีวิตยังคงมีผลอยู่และผูกพันสามีภริยาที่ยังมีชีวิตอยู่คือนายเฮง นายเฮงจึงมีสิทธิได้รับประโยชน์จากเงินประกันชีวิตด้วย เมื่อนักศึกษาไม่ตอบจึงไม่ได้คะแนนในส่วนนี้เช่นเดียวกัน